

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus VII. De reliquis ad hunc titulum pertinentibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

at in c. *cum causam*, dicatur, non esse faciendam per Sectionem alterius præbende de novo; unde igitur? nam duobus in simul in eadem præbenda præstare institutionem est contra c. *Dilecto*, de quo num. 973. *Dividere*, est contra Concilium Turonense, divisio inter eos bonis, ut constat ex num. 970. *dare uni sub expectatione alterius*, contra Concilium Lateranense, prout dicitur in cap. *Tua*. 20. de præbend. ibi: *Cum sæpè contingat, quòd ad unam præbendam duo Clerici propter importunitatem petentium eligantur: hos attendentes, quòd si duo unam præbendam tenerent, illud esse contra Concilium Turonense, quòd præbendarum prohibet Sectionem, & si unus illorum ipsum obtineret præbendam, sub expectatione alius, contra Lateranensis Concilii statuta remaneret, inquisitioni tuæ taliter respondemus, quòd talis electio de rigore juris penitus esse cassanda.*

981 Resp. nihilominus in tali casu, quo, post divisionem unius præbendæ in duas appareret, neutram divisionis partem sufficere præbendario noviter instituto, integrationem esse omnino faciendam, & quidem, si divisio facta est ab Episcopo, vel Ordinario, *inconsulto*, seu indebitè, (nimirum non præmissâ consideratione de sufficienti bonorum ex divisione cuilibet assignatorum) integrationem faciendam esse ab eo, *ex bonis sua mensæ attributis*, nisi contingat vacare præbendam, vel aliud beneficium abundans, ex quo citra defectum congruæ sustentationis Beneficiato remanentis, portio alteri in præbendæ integrationem assignari possit; quo casu non fieret Sectio, de qua cavetur.

ARTICULUS VII.

De reliquis ad hunc titulum pertinentibus.

982 PRÆTER hætenus dicta not. est cap. *unic* hoc temp. habeatur, esse juris explorati, quòd *Actore non probante, is, qui convenitur, etiamsi nihil præstiterit, debere absolvi; & neminem debere sine accusatione damnari, nec testes receptos sine forma iudicii super aliquo ne-*

gotio, alteri præjudicium generare: primum tamen intelligi cum limitatione, nisi contra eum stet præsumptio, ratione cuius onus probandi transferatur in ipsum, qualiter id contingit in casu hujus c. ubi contra Archi-Episcopum Mediolanensem variæ stabant præsumptiones de beneficio non Canonice collato; & ideo ad certa puncta respondere coactus est; secundum etiam intelligendum nisi *notorietas facti stet loco accusantis*, ut diximus lib. 5. tit. 5. Deinde, ut non excludat alias vias procedendi per inquisitionem; vel denunciationem.

Not. 2. *occultam* beneficii collationem non quidem esse irritam; cum id nullo jure reperitur expressum (præter eam, quæ fit electionibus juxta formam cap. *Quia propter*. 42. de Elect. ibi enim *electio, & electum debet publicari*) esse tamen suspectam, tanquam non canonicè factam, ut not. Gloss. in dict. c. *unic. vide occulta*; illud enim, *quòd clam, & secretè fit, suspectum est*, ut per Tiraq. de retract. tit. 2. in præfat. num. 13. & fraus præsumitur in his, quæ clandestinè, & secretè fiunt.

Not. 3. Collatorem beneficii non posse cum Collatorio pacisci de fructibus, vel eorum aliquâ parte relinquendis Collatori; sic enim pactum istud foret simoniacum; quamvis sine pacto, alio titulo (verbi gratia, ad solvendum æs alienum pro suæ Ecclesiæ commodo, ac utilitate contractum) possit id ad tempus (necessitatis nimirum exigentis) eos, vel eorum partem reservare juxta dicta à num. 910. dixi *pro utilitate suæ Ecclesiæ*; nam unire, vel applicare suæ mensæ, vel Capitulo etiam ad tempus, jure ordinario non licet Episcopis, vel Ordinariis beneficiorum Collatoribus, arg. Clem. 2. de rebus Eccles. non alienand. juxta Gloss. V. *Mensa*.

Not. 4. quamvis *pensionis Ecclesiæ* sive in multis cum beneficiis, & portionibus convenient; in re tamen, & propriè loquendo, non esse beneficia Ecclesiastica; hæc enim in se sunt perpetua, etiam in habente: illæ verò extin-

tinguntur tempore, morte pensionarii, &c. Deinde pensionum impositio fieri non potest sine consensu Beneficiarii; nam in regula Cancellaria aliàs 45. de consensu in resignationibus, & pensionibus cautum est, quod literæ resignationis, vel assignationis, etiam motu proprio cujusvis pensionis annuæ super alicujus beneficii fructibus expediri non deberent, nisi de consensu illius, qui tunc pensionem solvere tenebitur.

986 Quæsitum fuit non ita dudum in materia pensionis, an Clericus à præsentatione ad beneficium vacans, injustè impediendus, nisi, obicem injustè posituro, promittat, soluturum pensionem annuam obtento beneficio, licitè consentiat in pensionem? Casus erat: vacante beneficio A. Patroni præsentaturi erunt Titium, non obstante, quod mulier quædam potens ad idem, sed incassum, peteret præsentari filium suum. Hæc Titio comminabitur, nisi Titius sese obliget, obtento beneficio ad solvendam dictæ mulieris filio pensionem annuam ex beneficio, quod satis pingue erat fructibus persolvendam, se omni modo per potentes amicos impedituram cæteròquin præsentationem, imò etiam, eâ securâ, in beneficio institutionem.

987 In hoc statu anceps Titius, ex una parte metuens impeditum vi se se à præsentatione; ex altera timens Simoniam, quærebat, an solum ad redimendam vexam, possit licitè consentire in certam pecuniæ summam, quot annis persolvendam filio dictæ mulieris? Certum videtur non potuisse illum licitè consentire in pensionem propriè dictam, quâ gravaretur ipsum beneficium; nam hoc nec ipsis Locorum Ordinariis concessum est, extra casus, de quibus alibi. Deinde consideranda erat intentio, an hac obligatione, suæ personæ imponenda, Titius directè respiceret consecutionem præsentationis? an purè redemptionem injustæ vexationis? si primum? intentio foret simoniaca; sic enim consentiret in dationem, ex pacto, rei tempo-

ralis pro consecutione præsentationis ad beneficium, quæ est quid antecedenter spirituale, ratione juris, quod supponit in Patrono præsentante, patronatus, qui est jus spirituale annexivè, ut constabit ex tit. 38. si secundum? visum est respondere, intentionem non fore simoniacam; nam datio pecuniæ pro redimenda injusta vexatione, in consecutione præsentationis ad beneficium, non est datio pro re aliqua spirituali etiam solum annexivè tali: cum tollere injustam vexationem, nec supponat tanquam principium jus spirituale; nec ex natura rei, vel necessariò inferat præsentationem, seu aliquid spirituale; de quo plura lib. 5. tit. 3. de simonia.

Not. 5. Cognoscere, ac decernere 988 re super excessu pensionis beneficiariæ spectare ad Judicem Ecclesiasticum; ita Zypæus de jurisdictione Ecclesiastica lib. 2. cap. 82. num. 1. nam pensiones constituere pertinet ad Superiorem Ecclesiasticum; ejusdem autem est interpretari, & cognoscere, cujus est constituere. Ubi tamen nota, id procedere de pensionibus Ecclesiasticis, quæ (cum fundentur in titulo spirituali, vendi, ac pretio æstimari non possunt) non veniunt in restitutione in integrum ob læsionem, dolum, vel metum, à Principe Laico concedi solita; hoc enim in Secularibus negotiis receptum est, non in Spiritualibus, quæ jurisdictioni Laicorum nec indirectè subsunt ex dict. lib. 1. tit. 2. & lib. 2. tit. 1. & 2. Ex hoc sequitur, quod Ecclesiasticæ pensionis excessivæ cognitio non habeat læsionem in pretio (cum eò æstimari non possit) sed in Episcopi officio, quod non corrigit Laicus.

Not. 6. per unionem beneficio- 989 rum, quæ fit ab Ordinariis locorum, non posse tolli onera, quæ beneficiis unitis incumbabant antè, seclusâ dispositione summi Pontificis; res enim transeunt cum suis oneribus; c. Pastoralis, de decimis; neque fructus dicuntur, nisi deductis expensis, Lib. 1. C. de fructibus; & hæc generalis clausula (quod onera beneficiis, ante unionem in-

cum-

cumbentia, etiam post eam expleri debeant, nisi summi Pontificis auctoritate in alia commutentur) intelligitur in omnibus unionibus, c. *Exposuisti* de præbend. c. *si propter*, de Rescript. in 6. & c. *presenti*, de offic. ordinar. in 6. Merito enim dicitur in L. *Præses*. C. de servitute, & aqua. *Durum est, ex tuis prædiis aqua agmen, sitientibus agris tuis ad aliorum usum vicinorum propagari*; quod maximè in beneficiis Ecclesiasticis attendendum est, quò minus alterentur piæ fundatorum voluntates; quòd non nisi, ut ait Tridentin. Sels. 22. de Reformatione cap. 6. ex justa, & necessaria causa fieri debet, adeoque eâ discretione, ut *cooperiendò unum altare, non discoperiatur alterum*, ut dici consuevit; sed illius necessitati provideri debet de eo, quod alteri superest, c. *presenti*; & sic in unionibus, unito, ante omnia portio congrua reservatur: postea, inquit Rebuffus tract. cong. port. num. 103. Papa reliquos fructus donat, & unit, ut ibi prosequitur.

990 Not. 7. Quamvis Concilium Tridentinum Sels. 23. de reformatione, cap. 18. ad valde piam, & laudabilem instituendorum seminariorum causam permiserit uniri, atque incorporari aliqua beneficia simplicia; adjecisse tamen clausulam: *sine cultus divini præjudicio*, & in alio necessario casu Sels. 24. cap. 19. *ita tamen*, inquit, *ut tot supersint, quæ divino cultui celebrando, ac dignitati Ecclesiæ commodè valeant respondere*; quo patet, eos, quibus beneficia uniuntur, non posse justè, salvâque conscientia percipere illius proventus, nisi onera, quæ prius ex redditibus ejus præstanda erant, & consequenter impensæ, ad hoc faciendæ, prius deducantur (illud enim duntaxat venit nomine fructuum, quòd remanet deductis expensis debitis, ut dictum est) consequenter nullatenus ab illis satisfieri etiam inconscientia, qui per annos, & annos percipiunt redditus beneficii uniti, quin ad ejus justam multitudinem, & decorem, rebus propè omnibus vetustate defluentibus in prædorem, quicquam impendunt, contenti solo sacrorum numero, in quem reliqua commutata sunt.

Not. 8. In casu, quo, in quibusdam Monasteriis, Regularis disciplina vehementer deficit, quin & plures ejus inquilini Regulares in vitam licentiosam abeunt, accipiendo uxores, trahendo bona monasteriorum, in harum, & liberorum possessionem, pro ut superiori seculo, invalescente hæresi, cum ingenti detrimento animarum, & scandalo, tota prope Germania experta est (& doceri potest ex institutis Monasteriorum visitationibus, quæ habentur in Archivis publicis) non esse dubium, ejusmodi monasteria, ac bona eorum, de consensu (& à fortiori) de instanti etiam supplicatione Principum, licitè, valideque transferri posse etiam pleno jure à summo Pontifice, etiam ad Regulares diversi ordinis, quorum zelus, pietas, doctrina, & in Catholica religione propugnanda, etiam profuso sanguine manifestis argumentis probatus indefessus labor, orbi notus erat; deducitur ex cap. 2. de præbendis in 6. & manifestum est ex ipsa Fundatorum intentione, qui bona Ecclesiæ, & Monasteriis dederunt, non luxûs, & fovendæ licentiæ vitæ causâ, violatis observantiæ regularis, repagulis; sed ad DEI cultum, & salvificam fidem in animabus fidelium conservandam, & propugnandam, nec etiam aliter in eorum proprietatem transivere istiusmodi bona, nec ullis etiam antecessorum decretis, si quæ in hoc casu forent in contrarium, successores Pontifices obstringi poterant, ut manifestum est ex c. *Novit ille* 13. de Judic. & passim alibi.

Not. 9. Per suppressionem beneficiorum intelligi eorum extinctionem, vel reductionem ad minorem numerum, quando redditus adeò tenues sunt, ut non sufficiant decenti Beneficiatorum sustentationi; unde, si beneficii redditus omnes ad alios usus Ecclesiasticos destinantur, beneficium penitus supprimitur, seu extinguitur, & totaliter desinit, nec propterea sine debito caret, cum exinde alii Ecclesiarum Ministri, redditibus suppressarum præbendarum aucti, ad DEI servitium magis amentur, & divina ministeria ex-

atius

Quibus persolvantur, ut notatur in Tridentin. Sess. 24. de Reformatione cap. 15. Hanc beneficiorum suppressionem fieri posse à summo Pontifice ex justa, & rationabili causa, extra dubium est; eam etiam ab Episcopis fieri posse ex justa causa, colligitur ex cap. *Constitutus*, 8. de Constitutione ubi Primitiarius in Tullensi Ecclesia, communi assensu Canonicorum, suppressus fuit, accedente deinde confirmatione Sedis Apostolicæ; cui etiam favet Trident. Sess. 24. de Reformatione cap. 15. concedens, in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis insignibus, in quibus frequentes, adeoque tenues sunt præbendæ, simul cum distributio-

nibus quotidianis, cum consensu Capituli, vel aliquot simplicia beneficia (non tamen regularia) unire; vel, si hæc ratione provideri non possit, aliquibus ex iis *suppressis* cum patronorum consensu, si de jure patronatus Laicorum sint; quarum fructus, & proventus reliquarum præbendarum distributionibus quotidianis applicentur, eas ad pauciores numerum reducere; qualis porro solennitas in ejusmodi suppressionibus, de jure, observari debeat, & causæ justitiæ colligi cum proportionem potest ex dict. de benefic. unione, dismembratione, & sectionibus.

QUÆSTIO XIII.

IN TIT. XIII. DE REBUS ECCLESIAE ALIENANDIS, VEL NON.

Quoniam alienatio rerum per contractum fit, & tum iste, tum plures ex titulis sequentibus de hac materia tractant; antequam ad singulas dictorum titularum materias descendamus, aliquid, de *Contractibus in genere* præmittendum est; postquam libro 1. titulo 35. de pactis actum est, quæ, tanquam aliquid heperius, seu universalius, dicuntur de Contractibus, strictè sumptis.

ARTICULUS I.

Quid, & quotuplex sit Contractus?

993 **C**ontractus dupliciter accipi potest; minus strictè, prout convertitur cum pacto, & definitur: *duorum, vel plurium in idem placitum consensus*; in qua contractus acceptio non importatur obligatio *mutua* Contrahentium ad invicem; & hoc sensu idem est, ac *pactum*, prout diximus Lib. 1. tit. 35. si autem *Contractus* sumitur strictè, plerumque dicitur, *utroque* obligatione; quam descriptionem dicunt communiter, non esse *formalem*; sed *per effectum*; cum contractus, non *formali-*

Tom. III.

ter, sed *causaliter* sit obligatio. Ceterum *contractus* apud Latinos (ut notat Azor tom. 3. lib. 6. cap. 1.) dicitur à *contrahendo*, quia duo, vel plures simul ad unam obligationem secum consensum trahunt. Unde apud Theologos, & Juristas (ut notat Molina tom. 2. disp. 252. ad finem) contractus dicitur, *quasi tractus voluntatum diversarum in idem, ad dominium transferendum; aliquamve obligationem efficiendam, aut dissolvendam; nomine contractus latissimè accepto.*

Dixi: *nomine contractus latissimè accepto*; nam *contractus* (teste Sylvestro, V. eodem. quæst. 1.) tripliciter sumitur. 1. *latissimè*, & improprie pro quocunque pacto, sive ex eo nascatur obligatio utriusque partis, sive alterius tantum, sive nullus; in qua acceptio *donatio* incipiens à traditione, eo ipso, quod acceptata est, vocatur *contractus*, ut deducitur ex *L. si donationis*. Cui quod metus causa, & tamen ibi solum datur utriusque partis consensus, & neutrius obligatio cum res statim traditur; sumitur secundo *latè*, & minus proprie pro omni pacto, ex quo resultat obligatio,

Gg tio,